

Екологічні проблеми
Дніпропетровського регіону в
контексті соціально-екологічного
знання

Аліна Анатоліївна Солнишкіна,
кандидат соціологічних наук

alina1980sol@rambler.ru

Круглий стіл
«Низько-вуглецеві інновації для вирішення
регіональних екологічних проблем»
15.12.2011 р., м. Запоріжжя

Актуальність проблематики

- Вирішення екологічних проблем є одним із найактуальніших питань в розвитку Дніпропетровського регіону.

Екологічні проблеми очима мешканців Дніпропетровську

- Згідно даних соціологічного дослідження, які проводилися в 2007 році (n = 2006 респондентів, квотна вибірка) Дніпропетровським філіалом імені Горшеніна, найактуальнішими проблемами Дніпропетровського регіону були названі:
- Стан доріг – 44,6%
- Якість медичного обслуговування населення – 41,4%
- Екологічні проблеми – 37,8%
- Опалення – 36,6%
- Освітлення вулиць та підїздів – 36,0%
- Житлова проблема – 33,1%
- Своєчасний вивіз сміття – 32,5%
- Гаряча вода – 32,1%
- Робота громадського транспорту – 20,8%
- Водопостачання – 20,2%
- Ліфтове господарство – 20,1%
- Безробіття – 18,9%
- Забудова території міста – 8,7%
- Інше – 2,1%
- Важко відповісти – 2,1%

Згідно Комплексної стратегії розвитку Дніпропетровської області до 2015 року першочергового вирішення потребують наступні екологічні проблеми:

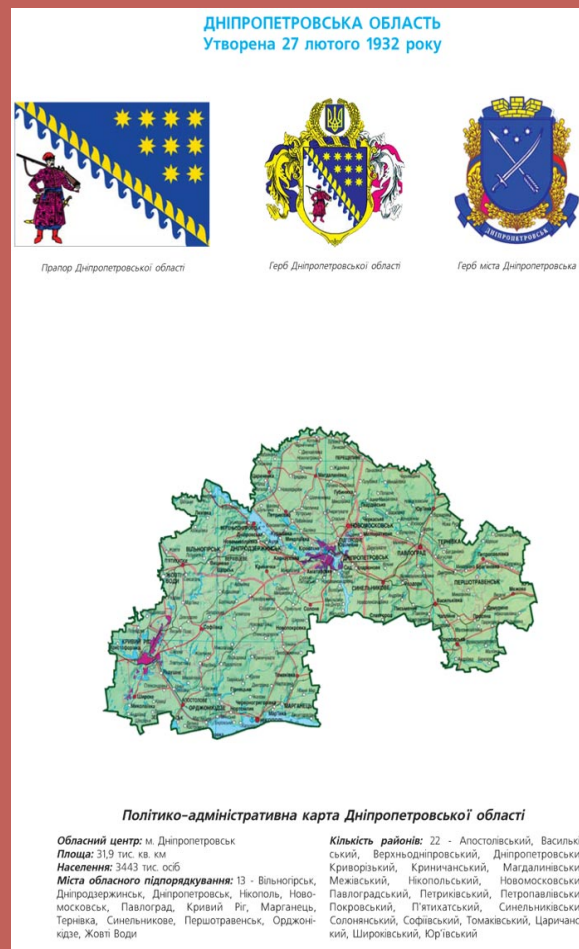
- значне накопичення відходів різного походження;
- зростання викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел;
- низька якість питної води та висока забрудненість зворотних вод у загальному водовідведенні;
- значне техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в районах розташування підприємств важкої промисловості;
- підвищення рівня ґрунтових вод.

Демографічна ситуація

Чисельність наявного населення Дніпропетровської області на 1 жовтня 2011р., за оцінкою, складала 3323,8 тис. жителів. Упродовж січня–вересня 2011р. вона зменшилась на 12,7 тис. осіб.

Природне скорочення населення порівняно з відповідним періодом минулого року поменшало на 14,7%, що пов'язано зі зниженням рівня смертності з 16,6 померлих на 1000 жителів у січні–вересні 2010р. до 15,7 – у січні–вересні 2011р. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над числом живонароджених: на 100 померлих припадало 69 народжених дітей.

Невтішна статистика щодо демографічної ситуації

■ Дніпропетровськ офіційно та остаточно втратив статус міста мільйонника. По даним головного управління статистики області, на листопад 2011 року в місті офіційно проживають 999 тисяч 300 мешканців.

Основні причини смертності населення області у період 2004–2008 рр. (на 100 тис. нас.)

Показник	2004	2005	2006	2007	2008
Інфекційні та паразитарні хвороби	45,7	50,9	56,8	58,9	65,1
Злоякісні новоутворення	210,0	209,6	207,6	205,5	209,4
Хвороби системи кровообігу	1054,4	1104,6	1083,5	1095,2	1112,4
Хвороби органів дихання	64,8	65,4	61,9	63,3	58,7
Хвороби органів травлення	84,8	98,6	94,1	107,4	110,7

Статистична інформація надана Інститутом стратегічних досліджень

Показник	2004	2005	2006	2007	2008
Нещасні випадки, травми, отруєння	169,8	167,4	161,1	161,4	149,3
Усі причини	1695,9	1762,4	1725,9	1750,2	1760,8

Загальні тенденції стану здоров'я населення

- *Захворюваність і поширеність хвороб.* Поширеність усіх хвороб серед населення області зросла з 19 916,9 на 10 тис. усього населення у 2007 р. до 20 415,7 у 2008 р. При
- цьому показники поширеності хвороб перевищують відповідні середні по Україні, як у цілому за усіма класами хвороб, так і за більшістю окремих класів.
- У структурі поширеності захворювань за класами хвороб перше місце посіли хвороби системи кровообігу (29,5%, або 6031,8 на 10 тис. нас.), друге – хвороби органів
- дихання (20,0%, або 4089,5), третє – хвороби травлення (9,4%, або 1927,8), четверте – хвороби сечостатевої системи (6,9%, або 1413,1 на 10 тис. нас.). 2010 -2011 роки до цього списку додаються хвороби серця.
- Дніпропетровськ та Донецьк – лідери в Україні по поширенню ВІЛ – інфекції та туберкульозу.

Згідно екологічного моніторинга (Екопаспорту) Дніпропетровської області визначені найголовніші екологічні проблеми

- **Визначенням найважливіших проблем:**
- **а) забруднення атмосфери викидами промислових підприємств та автотранспорту;**
- Екологічні проблеми в області пов'язані з підвищеним рівнем забруднення атмосферного повітря. Промислові підприємства гірничо-металургійного, паливно-енергетичного, хімічного комплексів і транспорт є основними джерелами забруднення повітряного басейну.

Результати екологічного моніторингу та визначення найгостріших актуальних проблем Дніпропетровської області

- ❏ б) забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових та сільськогосподарських підприємств, підприємств житлово- комунального господарства, поверхневого стоку населених пунктів;
- ❏ Не зважаючи та зменшення обсягу скиду зворотних вод, стан річок і водойм Дніпропетровської області, як і по Україні в цілому, можна визначити критичним, що й на далі продовжує погіршуватись. Споживацьке ставлення до річок впродовж десятиріч призвело їх до катастрофічного виснаження.

Забруднення повітряного басейну

Згідно статистики, за 2010 рік у повітряний басейн Дніпропетровської області потрапило 933 000 тон шкідливих речовин. Це на 17% більше ніж в 2009 році. Крім того, що повітря надзвичайно забруднене, викиди впливають на клімат в області. В атмосферу за один рік потрапило практично 19 мільонів тон діоксида вуглецю, концентрація якого вважається головною причиною глобального потепління.

Забруднення повітряного басейну

В січні – березні 2011 року викиди шкідливих речовин та парникових газів в повітряний басейн Дніпропетровської області склали 236, 8 тис.т. , що на 0,1% менше аналогічного періоду минулого року. Про це повідомили в Головному управлінні статистики Дніпропетровської області.

46,6% від загального обсягу викидів – доля металургійного виробництва та виробників металічних виробів. 31,5% забезпечив сектор по виробництву та розподілу електроенергії, газу та води, 17,9% - видобуваюча промисловість.

Забруднення повітряного басейну

Найбільшими забруднювачами атмосферного повітря в січні – березні 2011 року були:

- «АрселорМіттал Кривий Ріг» (70,6 тис.т),
- Придніпровська та Криворізьська теплові електростанції «Дніпроенерго»(69,45 тис.т),
- Дніпровський меткомбінат імені Дзержинського (28,9 тис.т),
- Павлоградвугілля (22,9 тис.т),
- «Південний гірничо-збагачувальний комбінат (11 тис.т),
- Нікопольський завод феросплавів (6,5 тис.т),

від яких в атмосферу було викинуто 88, 3% забруднення.

Результати екологічного моніторингу та визначення найгостріших актуальних проблем Дніпропетровської області

У 2010 році у поверхневій водні об'єкти Дніпропетровської області скинуто 503,7 млн. м³ забруднених зворотних вод. Основними забруднювачами водних об'єктів басейну Дніпра є:

- промисловість (65 %);
- комунальне господарство (25,6 %);
- сільське господарство (9,2 %);
- інші галузі (менше 0,5 %).

Проблема якості питної води в Дніпропетровській області

■ 6 липня 2009 року Дніпропетровський філіал Інститута Горшеніна проводив експрес-опитування на тему «Відношення мешканців Дніпропетровська до підвищення тарифів на воду» Всього, згідно вибірці було опитано 600 мешканців міста.

■ *Як ви оцінюєте якість води в міських водопроводах?*

■ Дуже гарна – 0%

■ Скоріше гарна – 2,2%

■ Скоріше погана – 33,5%

■ Дуже погана – 64,3%

■ *Як за останній час змінилася якість води в водопроводах міста?*

■ Покращилася – 1,8%

■ Залишилась такою, якою була – 37,8%

■ Погіршилася – 54,3%

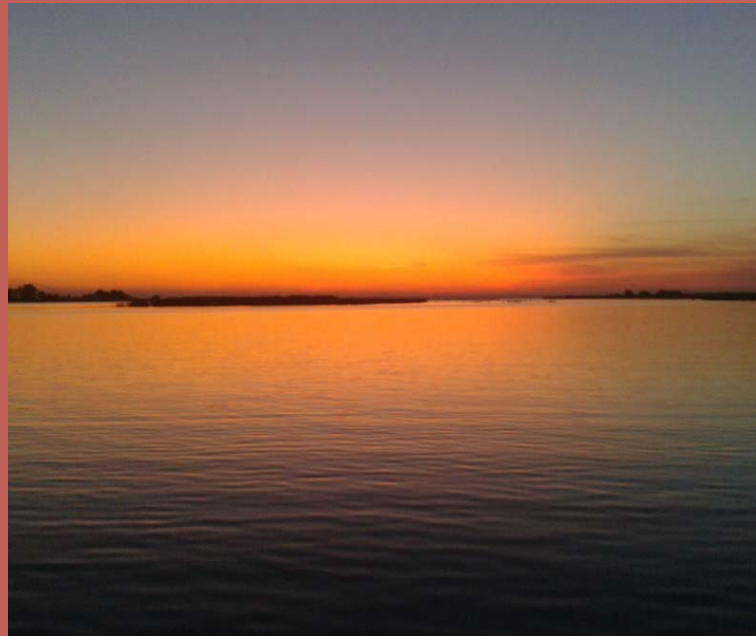
■ Важко відповісти – 6,3%

Серед стратегічних цілей розвитку області на 2011-2015 роки автори Стратегії розвитку області

виділяють наступні:

1. Раціональне використання земельних та водних ресурсів
2. Поліпшення санітарно-гігієнічного стану населених пунктів
3. Розвиток рекреаційних зон, збереження флори та фауни
4. Ліквідація накопичення небезпесних відходів та агрохімікатів
5. Забезпечення захисту від несприятливих природних явищ
6. Ліквідація наслідків діяльності уранового та хімічного виробництва

Ключовими стратегічними проектами згідно концепції розвитку області є:

- 1. Зниження питомого обсягу викидів шкідливих речовин промисловими підприємствами
- 2. Утилізація твердого ракетного палива
- 3. Утилізація пестицидів

Для забезпечення сталого розвитку регіону та розвитку ефективної екологічної політики необхідно в рамках державної політики застосовувати наступні заходи:

- врегулювання екологічного законодавства України та наближення його до міжнародних стандартів;
- забезпечення доступу громадськості до достовірної інформації щодо екологічних ризиків та загроз;
- забезпечення головних принципів Конвенції про сталий розвиток суспільства шляхом підвищення громадської активності населення;
- розвиток конструктивних екологічних рухів та громадських організацій екологічного спрямування;
- розвиток екологічної освіти населення;
- вдосконалення системи екологічного моніторингу;
- розвиток ефективної регіональної екологічної політики

Дякую всім за увагу! Буду рада співробітництву! Аліна Солнишкіна

- Сфера наукових інтересів:
- Соціальна екологія
- Екологічна культура
- Екологічні проблеми та їх репрезентація
- Екологічні рухи
- Екологічна освіта

